

גיליון מס' 617 פרשת כי תבוא
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו
ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל
זצ"ל
תנצב"ה

דברי ישי"ה

ממון רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - סימנא מילתא

מנהג רבינו באכילת ראש דג ואכילת הדגים

רבינו היה נוטל ראש דג ואומר שנהיה לראש ולא לזנב, ואח"כ נטל מן הדגים שבסעודה ואמר שנפרה ונרבה כדגים, (דקדוקי מצות ראש השנה אות כ"ח, ובהערה שם הביאו מהגמ' תענית ח' ב' גיבועי רחמי אתרתי לא אפשר).

ענבים בליל ר"ה

נשאל רבינו זצ"ל, בענין לאכול ענבים בראש השנה מובא במעשה רב (אות ר"י) ומובא במשנ"ב (סי' ת"ר סק"ד) שהגר"א לא אכל וראיתי שיש שסוברים שמה שהגר"א לא אכל זה רק בענבים שהיו בוסר שזה חמוץ, למעשה ענבים שלא בוסר האם מותר לאכול או לא, והשיב רבינו זצ"ל, אומרים בשם מרן החזו"א זצ"ל, שלא היה להגר"א ענבים אבל אין שום הקפדה שלא לאכול, (ידון משה שם שאלה כ"ז ושמעתי מרבינו זצ"ל שהיה ג' דברים שמיאסו להגר"א שהחזו"א פסק בהם וזה א' מהם, ועי' מש"כ במסכת מזוזה פ"ב הלכה י' בפרשה סדורה אות י"ו שאמר על המובא בפתחי תשובה סי' רפ"ט סק"ב ובמעש"ר אות צ"ב בשם הגר"א שלא יכרוך המזוזה בקלף ואמר ע"ז מרן החזו"א שלא מאמין שאמר הגר"א כן, ועי' קו' הזכרונות סי' ו' אות ג', ועי' מש"כ שם בביאור"ל סי' רפ"ט ס"ב ד"ה ויקבענה, שאמר החזו"א שלא יצא כן מפי הגר"א, וכן פסק במש"כ במעשה רב סי' פ"ד וכתר ראש סי' פ"ב שצריך רביעית למים אחרונים עי' בקו' הזכרונות סי' י"א אות י"י, גם פסק על המעשה שהביאו בהקדמה לביאור הגר"א שאכל מה שהקיא לקיים כל מה שאומר לך בעה"ב עשה דלא יתכן שעשה כן ויש בזה משום בל תשקצו, ועי' בס' כל משאלותיך עמוד תרס"ו שהחזו"א אמר שזה שקר וכזה שהי' להגר"א לומר שלא רוצה וכוונת החזו"א שלא יתכן שיש דין כזה שהרי איך זה רצונו של בעה"ב ואם יהיה מפורש שכך רצון בעה"ב אה"נ אז חייב, ועי' מעשה איש ח"ה עמוד קל"ח), ושמעתי ממרן הגר"א זצ"ל שטינמן זצ"ל שבמעשה רב (אות ר"י) כתוב בשם הגר"א שהטעם ע"פ הסוד ואמר על זה החזון איש שאין זה נראה נכון והוסיף בצחות אני יגיד לכם מה הסוד, שמה שהגר"א לא אכל ענבים בר"ה הוא מפני שלא היה מצוי אצלו ענבים באותה תקופה, והוסיף רבנו שהמנהג בחו"ל היה שלכבוד ר"ה היו קונים ענבים בערך חמישים או מאה גרם למשפחה (אעלה בתמר מתורת החזון איש עמ' ס"א ועי' ארחות רבנו ח"ב עמ' ר"ח).

להמנע מאכילת מאכל מר או חריף

רבינו זצ"ל נזהר שלא לאכול בראש השנה כלל מאכל שיש בו טעם חריפות או מרירות ועי' משנ"ב (סי' ת"ר סק"ג) שאין לאכול דברים חמוצים או מה שלא נגמר פרי, ובמט"א (שם ס"ב) שלא לאכול דבר מר אף שאינו חמוץ, ואצל רבינו לא הקפידו שלא לאכול דברים חמוצים רק בר"ה עצמו ובעש"ת אין נזהר בזה, (אלא ד"א של הלכה פנ"ז אות י"ד).

אם לאכול גם ביום ב' דר"ה

נשאל רבינו זצ"ל, בענין המנהג שאוכלים סימנים האם גם בלילה השני יש ענין או לא, והשיב רבינו, המנהג הוא שאוכלים בלילה השני ממה שנשאר בלילה הראשון, (ידון משה י"א שאלה כ"א, וכן נהגו למעשה אצל רבינו זצ"ל, ובס' אלא ד"א של הלכה פנ"ז אות י"א מובא שגם בליל ב' של ר"ה היה רבינו אוכל מהסימנים אבל לא אמר היה רצון וביאר שיה"ר לא מתאים כבר לומר שהרי לחלק האנשים כבר חתמו ולחלק כבר כתבו עי' משנ"ב סי' תקפ"ב סק"ד אבל אכילת הסימנים שהוא למזל אוכלים).

אכילת הסימנים בליל ר"ה

במסכת כריתות (ו' א') איתא, השתא דאמרת סימנא מילתא היא, יהא רגיל איניש למיכל ריש שתא קרא ורוביא, כרתי, סילקא ותמרי, אמנא מסכת הוריות (י"ב א') הגירסא, יהא רגיל למיחזי בריש שתא קרא ורוביא, כרתי וסילקא ותמרי, ואמר רבינו דאף לפי הגירסא למיכל סגי בטעימה לסימנא מילתא ואינו כשיעור אכילה בכל מקום שהוא בכזית, (דקדוקי מצות ראש השנה הערה שכ"ב).

למיכל או למחזי

ונשאל רבינו זצ"ל, לגבי הסימנים בליל ראש השנה ראיתי (בשיטמ"ק בכריתות אות ב') גירסאות שונות בענין אם הוא למיכל או למיחזי, איך למעשה ראוי לנהוג בזה, והשיב רבינו, המנהג לאכול, (ידון משה י"א שאלה י"ט ועי' שאלה כ' ששאל מרבינו, מהו לשון הגמ' יהא רגיל למיכל הרי על דבר שנוהג משנה לשנה לא שייך לשון רגיל, רק על דבר שנוהג אחד לל' יום, וא"כ מהו לשון רגיל, והשיב רבינו, אם יש לו, וביאר כוונת רבינו דאם היה כתוב בסתמא דיש למיכל היה משמע שהוא חייב ולכן אמרו בגמ' שיהיה רגיל דהיינו שיתרגל אדם לאכול סימנים אם יש לו). והשיב שם (שאלה כ"ג) דאם לא יכול לאכול את א' הסימנים בגלל בריאות או בגלל חשש תולעים יש ענין להניח על השולחן ולומר יהי רצון שהרי יש שגורסים דהענין רק למחזי (וכ"כ הכה"ח סי' תקפ"ג אות ו). וכתב שם (שאלה כ"ד) דאם לא אוכל רק מניח על השולחן, לא יאמר את היהי רצון בשם ומלכות בפה רק בהרהור, (אמנם בידון משה ח"ה עמוד ל"ה נשאל בזה האם יניח על השולחן כשאינו יכול לאכול, והשיב רבינו, לא שמענו).

ברכת אדמה על הסימנים

שאלו מרבינו זצ"ל, האם מברכים בורא פרי האדמה על הסימנים שאוכלים בליל ר"ה, והשיב, כן, ושאלו, דהא אוכלים זה אחר נט"י ויש בהם דברים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה, כגון רוביא וכיוצא בזה ואמר רבינו זצ"ל, דאין זה נקרא בא מחמת הסעודה כיון שאוכלים את זה בתחלת הסעודה לסימן טוב, (ענפי משה ר"ה סימן ט"ו, וכ"כ בספר ימי הרחמים פ"ז הערה ל"ט מהאלף המגן סי' תקפ"ג סק"ג ומביא שכן צידד רבינו זצ"ל, דכיון שאין אוכלים אותם אלא לסימנא לא נחשב בא מחמת הסעודה עכ"ד, ועי' במשנ"ב סי' תקפ"ג סק"ג שהזכיר רק לברך על תפוח בדבש, ועי' כה"ח שם אות י"ד דהירקות נחשבים כבאים מחמת הסעודה ועי' שד"ח מערכת ר"ה סי' ב' אות ד' ועי' תוס' ברכות מ"ב א' ד"ה אתכא דבדבר שחייב לאכול מחמת המצוה הפת פוטרן אבל כאן אינו חובה רק בא לסימן טוב), והיה רבינו זצ"ל מזכיר לכיון בברכת העץ על כל המינים שיאכלו אח"כ וכן בברכת האדמה לכיון לפטור כל מין העץ שיאכלו, (דקדוקי מצות מועדים הערה שי"ז).

אמירת יה"ר בשם על הסימנים בר"ה

רבינו זצ"ל היה נוהג לומר יה"ר בלא הזכרת השם ובלא תיבת מלפניך, (אלא ד"א של הלכה פנ"ז ס"ט ועי' בארחות רבינו ח"ב עמוד קע"ה שמרן הקה"י זצ"ל אמר שמותר לאמרו בשם ומ"מ לעצמו נהג לאומרו בלא שם, וכן לגבי זמירות שבת אמר רבינו בשם אביו הקה"י זצ"ל שמן הדין שרי לומר שם השם ומ"מ היה מכנה בשם עי' מש"כ בזה בראה ישר עמוד ר"נ ובס' דרך שיחה תרע"ה, וגם כאן מדינא שרי לומר בשם כמו שהשיב רבינו בס' ידון משה י"א שאלה כ"ב שאפשר לומר יהי רצון מלפניך ה' אלוקיני על אכילת הסימנים וכמש"כ המשנ"ב סי' תקפ"ג סק"ב).

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 2757000-073 שלוחה-4310

שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת פֶּרֶק 156

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מזר שָׁנִים קְדָמוֹנִיּוֹת - לַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָה"י

הג"ר אברהם הורביץ זצ"ל תלמיד מרן הסטייפלר זי"ע | הגאון רבי מנשה קליין 'משנה הלכות' (כ"ט אלול תשע"א)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל (כ"ד אלול תשל"ו)

עניית אמן בניחוח אבלים

נשאל רבינו: הגר"י אברמסקי נהג כאשר ישב שבעה וניחמו אותו שהוסיף 'אמן'. האם כך יש לנהוג וענה: לא שמענו כזה.

להכניס את כל הכוונות

כשאמרו לרבינו משמו של רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, ששמע פעם על אחד שצריך עירוי דם ואמר: אני כל יום מתפלל שלא אצטרך לזה באומרי ולא לידי מתנת בשר ודם לפליאת השומע וכי זה הכוונה, ענהו רבי יחזקאל: תדע כל מה ששיך להכניס ולהתכוין בתפילה אפשר להכניס. נענה רבינו: אכן, כך הוא (דרך שיחה ח"א תפילה עמוד תרפ"ב)

"גדול המעשה"

סיפר רבי אליהו מן: אמרתי לרבינו מה ששמעתי שהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל התרים גביר אחד שנתן נתינה הגונה, ואמר לו הגביר: אני עובד על הכסף ונותן מזה, ואתה לא עושה כלום, ועוד אומר "גדול המעשה יותר מן העושה"... ענהו הרב אברמסקי: כשדפקתי בדלת אצלך, לא דפקתי בדלת, היו לי דפיקות בלב... ועל זה משלמים ל"מַעֲשֶׂה"... תגובת רבינו: אני אמרתי פעם דרך אחרת מדוע "גדול המעשה יותר מן העושה" (ב"ב ט', א'), כי הנותן מרגיש שנתן משהו, והמקבל מרגיש שקיבל, אבל אצל ה"מעשה" - הנותן מרגיש שנתן, והמעשה לא מרגיש שקיבל, וזו הרגשה לא נעימה, לכן גדול המעשה יותר מן העושה.

הגר"י אברמסקי
בשבתו על כס
הרבנות בלונדון

נשיאת חן בתורה

אמרו לפני רבינו משמו של רבי יחזקאל, לבאר את דברי הספרי בפרשת נשא, בפסוקי ברכת כהנים "ויחונן - בדברי תורה", ולכאורה מהו ענין נשיאת חן בתורה, וביאר, שמכאן רואים שתורת אמת יש לה חן מיוחד, וכן הוא טבעם של דברים אמיתיים, שנסמך עליהם חן מיוחד. ואמר על כך רבינו: כדי לזכות להבין תורה לעומקה צריך שה' יתן חן מיוחד (דרך שיחה ח"ב פרשת נשא)

הגר"י אברמסקי, הגר"פ פראנק, ?

כחד מקמאי

הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל בעל ה'חזון יחזקאל', הגיע לארץ ישראל אחרי שנים רבות בהם כיהן כראש בתי הדין בלונדון וכמי שזכה להערצתם הרבה של גדולי ישראל, והתיישב לעת זקנתו בירושלים ע"ה"ק. בהמשך נתבקש לבוא לכהן כאחד מרבני הישיבה בסלבודקא, והיה מגיע לישיבה אחת לשבוע.

בארץ ישראל היה לו ידידות נערצת גם עם מרן הסטייפלר זי"ע, ובשלב כלשהוא נודע לו גם כוחו הגדול של בנו - רבינו, ורבי יחזקאל הפליג בשבחו כאחד הגדולים אשר בארץ, למרות שרבינו צעיר ממנו בכמה עשרות שנים, והוא בגיל די צעיר יחסית.

העובדא היותר ידועה, היא התבטאות מעניינת של רבי יחזקאל על הספר שחיבר רבינו על התורה "טעמא דקרא, וכך מספר רבי משה שמעון גרליץ שליט"א (בספרו תא שמע חלק ששה עשר, השרף האלוקי עמוד צ"ג): "כאשר הגיע לידי של רבי יחזקאל אברמסקי זצוק"ל הספר 'טעמא דקרא' במהדורתו הישנה אמר, שרק חד בדרא כמו רבינו, יכול לחבר ספר כזה, ושבדורות האחרונים לא יצא לאור ספר שכזה.

רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל

[מציין שם רמ"ש, כאשר שמע ממני רבינו את הדברים אמר לי בפשיטות ובענווה - אגיד לך למה הוא התכוין --- אני מביא שם דברים מהחזון איש, מהחזון איש לא נדפס ממנו שום דבר על התורה, אני מביא שם וואטים מהחזון איש, ולזה רבינו יחזקאל התכוין...].

החזיק תלמיד חכם

כאשר זכה רבי יחזקאל זצ"ל לצאת מגלות רוסיה ששהה בה כמה שנים בצור ובמצוק, אמר שקיבל על עצמו בנדר שאם יזכה לצאת בשלום ינדוב מהונו כסף להחזקת תלמיד חכם.

רבי יחזקאל אברמסקי

וכשבא לארץ חיפש תלמידי חכמים והיה תומך בהם. כאשר נתמנה לראש בישיבת סלבודקא בבני ברק, ונודע לו על גדולתו הרבה של רבינו, הוא חיפש דרך של כבוד לתמוך בו כל חודש. הוא ביקש מידידו משגיח הישיבה הגאון רבי משה עקיבא טיקוצ'נסקי זצ"ל, שהיה ידיד של רבינו, שיעיל לקחת סכום כסף ולמסור לרבינו כדי לזכות להחזיקו. ואכן במשך תקופה היה רבי משה מגיע לבית רבינו ומוסר לו מעטפה עם כסף ששלח רבי יחזקאל (מפי הג"ר יצחק לוי שליט"א חתן רבי משה)

1. יצוין כי לעובדא הנ"ל ישנם כמה גירסאות, נציג כאן מרשימותיו של רבי אליהו מן המעיד מה שהיה עמו:

"סיפתי לרבינו על מה שהתבטא רבי יחזקאל על הספר טעמא דקרא, באומרו: אם לא שראיתי מי הוא מחברו, סבור הייתי כי נתחבר על ידי רבינו הגר"א!..."

וכשמע ממני רבינו את הדברים הגיב בענווה: עָעֶר אָאט נִיט גִּיזְעֶן גוּט (-הוא לא קרא טוב...).

יצוין גם נוסחה דומה לסיפור, בספר חיי תורה, פרשת האזינו, עמוד 286, מפי הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א.